

Dnevi 'odprtih vrat' svetnikov

■ **Tanja Pogorevc Novak**, profesorica likovne umetnosti, ima dvajset let izkušenj s poučevanjem. Zaposlena je na OŠ Mozirje. Je ilustratorica in avtorica lesenih didaktičnih lutk, ki jih predstavlja na svoji spletni strani *Bohkov kotek*.

Večkrat sem deležna vprašanja, kaj sem po horoskopu, kot pa, kdaj godujem. In razmišljam, kaj botruje temu. Razlog je najbrž tudi v tem, da svetnikov ne poznamo dobro in o krstnih zavetnikih nimamo dovolj močne zavesti.

O imenih je veliko napisanega, prav tako o njihovem izvoru in pomenu. Navdihujoč je uvod v knjigo *Leksikon imen* (Keber, 1988), ki bralca ne pusti hladnega ob zavedanju veličine poimenovanja ljudi skozi zgodovino. Keber med drugim navaja (pri tem se opira na R. F. Arnolda in W. Seibicike), da imajo pri dajanju oziroma izbiraanju imen glavno besedo, s tem pa tudi odgovornost starši otroka ter da se pri izboru imen ravnamo po nekih splošno veljavnih motivih oz. dejavnikih. To so:

- dejavnik tradicije (pogled nazaj na imena, ki so običajna v družini, okolju, pokrajini),
- etični dejavnik (ime naj bi izražalo koristno željo, bilo naj bi dober znak),
- verski dejavnik (npr. svetniška imena – otrok se zaupa varstvu svetnika – ali botrska imena),
- dinastični dejavnik (imena, ki so v rabi v vladarskih družinah),

Eva
Foto: Tanja Pogorevc Novak

- politični dejavnik (imena po državnih, politikih, revolucionarjih itd.),
- literarni dejavnik (imena pesnikov in pisateljev ter imena iz njihovih del),
- dejavnik blagoglasnosti (težnja po posebno zvenceh imenih),
- dejavnik sosedstva (s tem je mišljeno izposojanje imen iz drugih jezikov),
- nevpadljivost (dajanje prednosti že dolgo znanim imenom, zavestno izogibanje modnim imenom).

Najbrž bi zdaj, po več desetletjih od izida knjige, avtor dodal še kakšen dejavnik. Dinamika poimenovanja je, kot navaja Statistični urad Slovenije, zelo velika. Prej naštetim dejavnikom in dejstvu, da starši še izraziteje kažejo željo po enkratnosti, je skupna težnja po čim boljši popotnici, ki jo želijo dati svojim otrokom – na začetku predvsem z imenom, ki je človekova prva identifikacija. Ime je beseda, ki jo bodo »na tvoj račun« izgovarjali tudi drugi, bo tebi lastna in bo pomemben del tvoje podobe. Četudi obstaja veliko ljudi z istim imenom, zaporedjem istih črk, kot jih no-

siš sam, si kot edinstvena oseba z njim enkratno in neponovljivo. Če pa je tvoje ime pred tabo nosil nekdo, ki je pomembno zaznamoval naš zemeljski prostor in bil svetel zgled širši množici ljudi v več časovnih obdobjih, je popotnica toliko bogatejša.

Krstna imena in njihovi zavetniki

Bolj kot unikatnost, trend v času rojstva ali sozvočje črk nam daje dober občutek in z njim povezano samozavest ime s svetostjo. Svetost je pristnost, pravi dr. Anton Štrukelj v uvodu h knjigi *Svetniki in godovni zavetniki*, in ni privilegij nekaterih. Vsak človek je poklican k popolni ljubezni in k svetosti, svetniki pa so odprta vrata h Kristusu. Ko ima svetnik svoj god, praznujemo tudi mi. Komur je npr. ime Jože, praznuje godovni dan na praznik sv. Jožefa, 19. marca. Praznik svetnika se ponavadi praznuje tudi po župnijah, ko je 'župnijski dan', žegnanje.

Po krščanski tradiciji velja, da nam vsak svetnik lahko pomaga, če smo z njim povezani. Na godovni dan, običajno gre za zavetnikov dan smrti, ki ga razumemo kot njegov rojstni dan za nebesa, pa ima svoj 'dan odprtih vrat'. Na ta dan opozori, da ima moč, da nam pomaga. Če želimo, se z njim povežemo. Ta dan je tudi god za tistega, čigar krstno ime nosi.

Občudovanje svetnikov sega v zgodnje obdobje krščanstva in v svetniškem kalendarju Katoliške cerkve najdemo v vsakem dnevu navedenih mnogo imen svetih ljudi, katerih življenjepisi nas razsvetljujejo. Mnogi med njimi niso bili izjemne osebnosti, nekateri so delovali prav neznatno. Skupno jim je to, da so za nas most k izvoru svetega. Z godovnim dnem jim izražamo globoko spoštovanje.

Jurij
Foto: Tanja Pogorevc Novak

Kdaj pa ti goduješ?

Iz svojih izkušenj lahko povem, da ko otroku pripoveduješ o življenju in delih njegovega krstnega zavetnika, mu ime postane še bolj všeč in je nanj zelo ponosen. Ker to ime s sabo nosi nekaj več kot črke. Če pa boste z nekaj truda, četudi z občutkom nespre-

tnosti, z otrokom ob pripovedovanju zgodbe iz priročnih materialov izdelali podobo svetnika s simboli, s katerimi se upodablja, boste pozitivno presenečeni še sami. Kar korajžno, ne komplicirajte! Dobre stvari so dobre kljub skromnosti v izražanju in preprosti upodobitvi.

Literatura

- Čuk, Silvester (2016): *Svetnik za vsak dan*. Koper: Ognjišče.
- Keber, Janez (1988): *Leksikon imen*. Celje: Mohorjeva družba Celje.
- Reven, Zdravko (1990): *Kdaj goduješ?* Ljubljana: Katehetski center.
- Schaubert, Vera; Schindler, Michael (1995): *Svetniki in godovni zavetniki za vsak dan v letu*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Izkušnje

Projekt *Beremo skupaj*

■ **Nevenka Tomšič-Iskra**, prof. slovenskega jezika in književnosti, poučuje na *Srednji šoli za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo* (SŠFKZ) v Ljubljani. V šolstvu dela 27 let, ima naziv mentorica.

Državnemu projektu Beremo skupaj se je v lanskem šolskem letu (2017/18) pridružila tudi naša šola. Prve informacije o tem projektu sem dobila v aktivu. Namen se mi je zdel dober, zato sem začela razmišljati, kako in v katerem letniku bi to prvič izvedla.

Skupno branje med poukom

Naša šola izvaja štiri programe: farmacevtski tehnik, kozmetični tehnik, zobotehnik in tehnik laboratorijske biomedicine. Prvi dve leti imajo dijaki štiri ure slovenskega jezika na teden, v tretjem in četrtem pa po tri ure. To pomeni, da imamo učitelji v prvem in drugem letniku več možnosti, da določeni snovi namenimo kakšno dodatno uro. Razmišljala sem, da so nekateri teksti v izboru za obvezno domače branje zahtevni in da bi bilo ustrezno in hkrati zanimivo, če bi jih vsaj deloma, če že ne v celoti (pač odvisno od dolžine) prebrali skupaj. Hkrati pa je tudi res, da dijaki premalo berejo na glas med uro, saj navadno primanjkuje časa.

Prvi letnik – Antigona

Pomislila sem na prvi letnik. V izboru je Sofoklejeva *Antigona*. Vsako leto sem ta tekst izbrala za izhodišče esejističnega pisanja. Moj šolski načrt in priprave so skladno s tem potekale septembra in oktobra. Zdi se mi pomembno, da v prvih letnikih začnem z literarno teorijo. Vedno se izkaže, da približno polovica razreda pojme pozna, ostali pa le površno, nikakor pa ne natančno. Vzporedno naredim pre-

gled orientalske in antične književnosti. Dijaki dobijo vpogled v ljudsko verovanje tudi preko zgodb, ki to podpirajo. Na to se kasneje lepo navezujejo tudi zgodbe iz Svetega pisma, ki so v izboru za obvezno domače branje. Šolske ure so namenjene pogovoru o razvoju gledališča, katarzi, vlogi zbora. Pomembne so zgodbe, ki so vezane na Antigono, v prvi vrsti Ojdip in njegova družina. Kakšno uro rada namenim pomenu družine, tako tradicionalne kot sodobne. Ta tema se dobro obnese kot spis za domačo nalogo in hkrati uvajanje v bogatenje besedišča.

Pred skupno uro branja sem dijakom dala natančna navodila, ki so skupna za vsa domača branja. Želela sem, da najprej skrbno preberejo spremno besedo iz zbirke *Klasje* in si tako izoblikujejo prvi vtis o delu, ob tem pa napravijo izpiske o Sofokleju in tebenskem mitu, zapišejo svojo oznako Antigone, razmislijo o vlogi zbora, o pojmih 'tragedija' in 'tragično'. Nato naj začnejo z branjem drame, ki pa naj bi jo sproti obnavljali. Obnova, ki nastaja ob branju, je vezana na količino prebranega teksta in je enkrat natančneje označena, drugič pa bolj opisna. Tak dnevnik branja mi veliko pove o njihovem načinu branja. Ob obnovi se mi

zdijo pomembni tudi citati, ki jih sami izberejo. To je zanimiva iztočnica za kasnejši pogovor ob tekstu. Ob tem nastajajo tudi zapisi manj razumljivih besed oz. teksta.

Skupno branje sem razdelila na tri šolske ure. Moj načrt je bil naslednji: prvo uro naj bi dijaki predstavili Antigono, njen položaj v drami in podali svoje mnenje o njej, obnovili tebenski mit ter ga povezali z Antigono, nato bi predstavili še vlogo Kreona in Ismene, na koncu pa razložili svoje razumevanje tragičnosti.

Drugo šolsko uro smo na glas prebrali uvodni del ter prvo, drugo in tretje poglavje. Dijaki so si sami razdelili vloge. Sproti smo obnavljali dramsko dogajanje; tako so imeli priložnost pokazati svoje razumevanje vsebine. Razložili so tudi vlogo zbora.

Tretjo uro smo prebrali še četrto in peto poglavje ter sklepni prizor. Pogovorili smo se o pojmu tragičnosti, izpostavili Antigonino pot in oblikovali dramski trikotnik. Zaključili smo z razmišljanjem o aktualnosti drame *Antigona* v današnjem času.

Dijaki so pokazali razumevanje drame tudi z utemeljitvami:

- o enotnosti dejanja in zgradbe ter katarze;
- kako se oblikujejo značaji oseb in njihovo spreminjanje;
- o simetriji kot obveznem elementu harmonije;
- o osnovnem konfliktu;
- o vprašanju, ali je Antigona moralna zmagovalka.

Temu delu so sledili koraki do eseja. Prvo navodilo je bilo naslednje:

1. Izberi motiv – pokop trupla, obsodba, Kreonova drža, Hajmonovo nasprotovanje obsodbi.